
Recomandări ATIC post COVID-19

**MOLDOVAN ASSOCIATION
OF ICT COMPANIES**

Recomandări ATIC post COVID-19

Asociația Națională a Companiilor din sectorul TIC

RESTART MOLDOVA - Sectorul TIC prioritar în depășirea efectelor pandemiei COVID-19

Sectorul TIC a devenit o prioritate la nivel global, în contextul în care atât statele dezvoltate precum și cele în curs de dezvoltare înțeleg că evoluția tehnologică este inevitabilă și doar investițiile, contribuțiile în dezvoltarea acestui sector vor duce la stabilitate economică și dezvoltare durabilă pe termen lung.

În contextul în care epidemiologii la nivel global, atenționează lansarea unui al doilea val COVID-19, inclusiv pe teritoriul Republicii Moldova, propunem o serie de măsuri, pentru a fi implementate până la începutul toamnei 2020, astfel încât Republica Moldova să poată să se adapteze în termeni restrânși la noile actualități ale economiei.

***“Noua Eră Economică a Republicii Moldova trebuie să
fie focusată pe digitalizare”***

Cuprins:

RESTART MOLDOVA - Sectorul TIC prioritar în depășirea efectelor pandemiei COVID-19	2
I. Digitalizarea serviciilor publice	3
II. Telemunca	7
III. E-Commerce	9
IV. Soluții alternative de plăți	11
V. Semnătura electronică	12
VI. Protecția Datelor cu Caracter Personal	13
VII. Educație	15
VIII. Măsuri post COVID-19 necesare sectorului TIC	16

Digitalizarea serviciilor publice

Prin prezenta, Asociația Națională a Companiilor din Domeniul TIC (în continuare „ATIC”) salută eforturile depuse de Republica Moldova în lupta continuă în prevenirea răspândirii epidemiei de coronavirus și, în special, în lupta pentru digitalizarea și pregătirea Republicii Moldova pentru o nouă eră economică post COVID-19.

Unul dintre subiectele prioritare fiind digitalizarea tuturor serviciilor publice, astfel încât, indiferent de circumstanțe, relația dintre mediul de afaceri și stat să fie posibilă în regim virtual. O astfel de transformare va lansa automatizarea mai multor procese și va pune temelia pentru Moldova Digitală.

Considerăm relevantă și încurajarea autorităților, în special Serviciul Fiscal de Stat, Biroul Național de Statistică a Republicii Moldova să colaboreze prin mijloace electronice cu contribuabilii, să accepte în formă electronică, inclusiv semnate cu semnătura electronică avansată calificată a rapoartelor care nu pot fi depuse online, cu scopul de a evita pe cât posibil deplasarea contribuabililor la sediul acestora. În mod similar, încurajăm Ministerul Educației, Culturii și Cercetării să utilizeze soluțiile digitale în adaptarea la regimul stării de urgență. Această propunere ar avea aplicabilitate rezonabilă cu condiția că se va exclude orice obligație de menținere a documentelor în formă scrisă.

Propunere: Acceptarea de către toate autoritățile publice a cererilor, rapoartelor și alte documente necesare a fi prezentate, în formă electronică (fie semnate cu semnătura electronică avansată calificată), expediate inclusiv prin poșta electronică a autorității vizate.

Prioritizarea introducerii instrumentelor IT în serviciul public pentru asigurarea funcționării tuturor serviciilor inclusiv în regimul actual și încurajarea aplicării instrumentelor IT pentru a rezolva probleme stringente legate de sistemele de plăți, documentație, construcții, logistică, educație, etc.

O așteptare rezonabilă este că instituțiile publice vor folosi instrumentele digitale mai des și în mod cuprinzător. Tehnologii precum AI, blockchain și cloud vor deveni integrante proceselor guvernamentale și modului în care acesta interacționează cu publicul. Utilizarea în scară largă a tehnologiilor va crea în consecință un mediu viabil B2G unde instituțiile publice vor fi mai puțin dependente de locațiile fizice și mai rezistente la orice criză viitoare.

Propunere: Digitalizarea relațiilor dintre sectorul privat și autoritățile.

Domenii prioritare în acest sens fiind:

- Digitalizarea sistemului de asistență medicală (Investiți în e-sănătate, telemedicină și, prin urmare, în sisteme de plăți e-sănătate). Grupuri de inițiativă au fost formate în acest sens, propunem

- Digitalizarea și modernizarea sistemului educațional, cu utilizarea suportului oferit deja de sector în acest sens.

- Digitalizarea sistemului de justiție, inclusiv prin introducerea unui sistem virtual de arbitraj și încurajarea companiilor să utilizeze arbitrajul în locul sistemului judiciar. De exemplu, pentru toate contractele de stat de până la 100.000 de lei, utilizarea exclusiv a arbitrajului, preferențial electronic. O măsură importantă ar fi și analizarea, introducerea posibilității de a organiza întâlniri online în sistemul judiciar, cel puțin pentru cazuri simple și evidente.

- Crearea premiselor necesare pentru a fi posibilă desfășurarea tuturor întrunirilor de interes public, inclusiv a ședințelor și sesiunilor organelor de conducere la nivel național și local în regim virtual, cu includerea posibilității de a lua deciziile în regim electronic (prin introducerea mecanismelor de vot electronic, sau utilizarea altor soluții IT de luare a deciziilor).

În același timp, încurajăm programe speciale pentru achiziționarea de calculatoare / tablete pe credit cu rambursare parțială sau integrală a costului pentru uz personal pentru profesori și anumite categorii de funcționari publici.

Propunem și includerea reprezentanților ATIC în comisiile de lucru pentru mitigarea consecințelor situației de urgență creată, unde astfel expertiza sectorială va fi prezentă.

Propunere: Relansarea proiectelor de digitalizare a serviciilor publice

Soluțiile cele mai pertinente pentru funcționalitatea economiei se regăsesc în digitalizare. Sectorul TIC fiind optimist va urma oportunitățile de a se reinventa și respectiv redirecționa eforturile către noile cereri de pe piață. După cum a fost indicat în mai multe rânduri, toate sectoarele economiei au fost grav afectate din punct de vedere economic. Sectorul TIC nu este o excepție, după cum a demonstrat și Studiul „Consecințele pandemiei de COVID-19 asupra sectorului IT”¹.

Criza cauzată de pandemie, reprezintă oportunitatea perfectă pentru deblocarea și lansarea proiectelor IT locale, cum ar fi: relansarea proiectelor de digitalizare cu utilizarea preferențială a serviciilor companiilor locale de IT pentru toate serviciile în regim virtual ale statului, fie prin contracte, fie prin parteneriate public-private. Astfel, ar putea fi puse în aplicare mai multe programe de finanțare, în

¹ http://ict.md/files/images/ANEXA_STUDIU.pdf

comun cu donatorii, care vizează servicii / sarcini speciale, în mod prioritar în perioada pandemică cum ar fi:

- Îmbunătățirea relațiilor electronice dintre sectorul privat și stat;
- Automatizarea proceselor prin interoperabilitate și creșterea eficienței instituțiilor publice;
- Sprijin pentru segmente de populație socialmente vulnerabile;
- Soluții de informare în masă a cetățenilor;
- Monitorizarea pe perioade de carantină etc.

Deblocarea și lansarea în această perioadă ar aduce mari avantaje nu doar companiilor care își vor păstra angajații, dar și statului care va lansa în termeni restrânși cu soluții locale digitalizarea serviciilor publice. *Propunem, de asemenea, și conectarea gratuită a agenților economici la toate serviciile electronice ale statului*, în măsura posibilităților, precum și *asigurarea accesului dezvoltatorilor din sectorul IT la datele care pot fi făcute publice*. Reiterăm importanța parteneriatelor publice-private în dezvoltarea soluțiilor guvernamentale, care odată implementate în Republica Moldova ar putea fi extinse și pe piețele externe.

Ținând cont, că accesul la finanțare rămâne a fi una dintre marile provocări pentru business-ul din țară, fapt confirmat și de poziția Republicii Moldova în clasamentele internaționale, propunem identificarea posibilităților de acces a business-ului la finanțare (**Venture Funding**), dar și oportunităților de cooperare cu autoritățile publice în vederea facilitării acestuia prin eliminarea sau diminuarea constrângerilor identificate și prin introducerea unor concepte precum **Sandbox**² în Moldova.

Printre opțiuni de finanțare ar fi și reglementarea crowdfunding-ului prin elaborarea unei Legi speciale sau modificarea cadrului legislativ existent pentru a reduce interpretările diferențiate ale autorităților.

Programe naționale special dedicate digitalizării tuturor sectoarelor economiei

După cum s-a demonstrat în perioada pandemiei, Întreprinderile Mici și Mijlocii trebuie susținute în procesul de tranziție la comerțul electronic. În opinia ATIC, Guvernul ar putea oferi susținere IMM-urilor prin dezvoltarea în continuare a programelor naționale de digitalizare a mediului de afaceri prin:

- focusarea și încurajarea programelor naționale, susținute de granturi pentru:
 - elaborarea site-urilor web;

² Reglementări Sandbox – reglementări juridice care oferă condiții prielnice pentru un mediu de test destinat soluțiilor inovatoare cu care vin furnizorii de servicii și produse din domeniul IT.
<https://www.ncsl.org/research/financial-services-and-commerce/financial-technology-and-sandbox-2015-2019-legislation.aspx>

-
- introducerea modulelor de plăți pe platforme e-commerce;
 - simplificarea procedurilor vamale prin crearea unui **Coridor Digital** de export, special dedicat livrărilor de până la o anumită limită.

Încurajăm Programele la nivel național, prin care se încurajează dezvoltarea tuturor sectoarelor de digitalizare, cum ar fi proiectul de susținere a IMM-urilor, lansat de ODIMM, Ministerul Economiei (detalii

<https://mei.gov.md/ro/content/e-economy-si-e-commerce-programe-noi-pentru-mediul-de-afaceri>).

Astfel de programe ar trebui replicate pentru toate sectoarele economiei.

Telemunca

Propunere: ATIC recomandă Modernizarea Codului Muncii prin reglementarea Telemuncii

Reconfigurarea relațiilor de muncă a devenit stringentă de mai mulți ani, iar regimul stării de urgență a venit să reconfirme acest fapt. Legislația Muncii din Republica Moldova continuă să rămână inflexibilă și extrem de birocratică. Astfel, în opinia ATIC, în perioada post COVID-19 este necesară lansarea modificărilor în legislația muncii în baza lecțiilor învățate pe perioada pandemiei. Prioritatea în acest sens trebuie să rămână Telemunca.

Codul Muncii actual reglementează munca la domiciliu și o denumește ca o muncă prestată la domiciliu cu folosirea materialelor, instrumentelor și mecanismelor puse la dispoziție de angajator sau procurate din mijloace proprii.

Propunem modificarea Capitolului IX cu extinderea noțiunii de muncă la distanță prin redenumirea în Telemuncă. Prin urmare, Telemuncă urmează să reprezinte o forma de organizare a muncii în domeniile de activitate în care este posibilă desfășurarea acesteia, prin care salariatul își îndeplinește atribuțiile specifice funcției, ocupației sau meseriei pe care o deține, în alt loc decât locul de muncă organizat de angajator, folosind tehnologia informației și comunicațiilor sau în alt mod stabilit de părți. Salariații trebuie să poată presta munca în regim de telemuncă nu doar dacă această posibilitate este prevăzută în contractul individual de muncă, dar și în baza unei cereri scrise a salariatului (inclusiv depuse prin mijloace electronice), acceptate de angajator. Astfel, părțile trebuie să poată stabili acest regim printr-o cerere simplă depusă de salariat și acceptată de angajator. Aceasta va permite stabilirea acestui regim prin depunerea unei asemenea cereri de la distanță prin mijloace electronice cu semnarea acesteia prin semnătură digitală, ceea ce în condițiile când se impune un asemenea regim (adică când salariatul nu se poate deplasa la serviciu) este deosebit de important, dacă nu chiar unica posibilitate de a stabili asemenea regim.

Inclusiv modificarea programelor individualizate de muncă, cu un regim flexibil al timpului de muncă (art. 100 alin. (7) din Codul muncii) – propunem ca flexibilizarea relațiilor de muncă să fie lăsată la discreția părților, cu reguli prescrise în Regulamentele interne ale entității sau în Contractele Individuale de muncă. În sectorul IT relațiile de muncă tind să fie focusate nu pe volumul de lucru, ci pe îndeplinirea sarcinilor după metodele moderne (Scrum, Agile) care în reglementările existente rămân a fi o formalitate birocratică.

Notă: Sectorul TIC vine să reitereze importanța modernizării prevederilor Codului Muncii care să ofere flexibilitate și debirocratizare în relațiile de muncă indiferent de situațiile excepționale.

E-Commerce

Economia Globală în era post COVID-19 se va concentra pe Comerțul electronic³ care este un trend de mai mulți ani la nivel global. În acest sens, pandemia a declanșat un proces benefic în dezvoltarea acestui sector și în Republica Moldova și lansarea produselor locale pe arena internațională.

În timp ce la nivel global comerțul electronic se dezvoltă vertiginos, în Republica Moldova procedurile birocratice precum și alte impedimente duc la stagnarea acestui domeniu de evoluție economică a țării. Unele măsuri necesare pentru dezvoltarea acestui segment ar include: încurajarea comerțului electronic transfrontalier (simplificarea accesului la servicii globale precum Stripe, PayPal, etc), promovarea plăților electronice și a soluțiilor financiare electronice, recunoașterea semnăturilor electronice europene pentru a facilita relațiile contractuale la distanță.

După cum a demonstrat și experiența Asiei după epidemia SARS din 2002-2003, în condiții benefice s-a lansat digitalizarea economiei, utilizarea în masă a plăților mobile (fără card), precum și digitalizarea serviciilor publice. Învățând din lecțiile învățate post epidemie, ATIC consideră deosebit de importantă dezvoltarea comerțului electronic și, în special, excluderea oricărui impediment care apar în acest sens.

În acest sens, există doi piloni de bază în opinia noastră:

1. Crearea condițiilor prielnice pentru dezvoltarea comerțului electronic și a tuturor proiectelor asociate cu acesta;
2. Promovarea asistenței pentru afacerile tradiționale întru creșterea competitivității acestora în mediul actual.

Problematici și propuneri:

1. Comisiunile bancare fixe/procentuale și depozitele exagerate care stopează dezvoltarea E-commerce. Reducerea costurilor pentru tranzacțiile online și simplificarea procedurilor complexe prin dezvoltarea platforme alternative de plăți;
2. Dezvoltarea de marketplace digital local, pentru a încuraja întreprinderile mici și mijlocii să migreze online.

Comerțul online cu livrarea mărfurilor la domiciliu să fie permis și facilitat, pentru a asigura populația cu bunurile necesare. În contextul mai multor incertitudini, propunem ca Guvernul să elaboreze un

³ Acest trend s-a observat și în ca urmare a SARS, în Asia
<https://www.cnn.com/2020/03/26/chinas-2002-2003-sars-outbreak-helped-alibaba-become-e-commerce-giant.html>

plan de acțiuni pentru a exclude impedimentele în dezvoltarea comerțului electronic din mai multe domenii:

- Costul modulelor de plăți online;
- Dezvoltarea conceptului de plăți instanțe și facilitarea dezvoltării sectorului Fintech;
- Proceduri simplificate de export;
- Identificarea problemelor în dezvoltarea serviciilor de curierat.

Evaluarea și simplificarea procedurilor, inclusiv posibilitatea de a reduce taxei locale de obținere a licențelor de comerț online⁴ pentru a asigura aprovizionarea cetățenilor cu produse și pentru a permite comercianților să se adapteze mai ușor la regimul stării de urgență.

E-commerce din punct de vedere fiscal

Propunere: “Excluderea obligației de utilizare a Echipamentului de casă și control”

În opinia ATIC, ar fi oportună excluderea neclarităților legislative, în regimul comerțului electronic. Ne referim aici la **utilizarea Echipamentului de casă și de control (ECC)** în cazurile comerțului online. Ca rezultat, se propune ajustarea cadrului normativ care ar permite acceptarea plăților prin intermediul prestatorilor serviciilor de plată ori prin instrumente de plată, fără a avea și obligația de utilizare a ECC, precum și în cazul dat factura fiscală în forma electronică fără semnătura din partea beneficiarului – persoanei fizice să fie suficientă pentru confirmarea tranzacției. Ajustări adiționale ar fi necesare în alin. (3) al art. 117 al Codului Fiscal, HG nr. 141/2019 cu privire la aplicarea echipamentelor de casă și de control la efectuarea decontărilor, ordinul ministerului Finanțelor Nr 118/2017 cu privire la aprobarea formularului tipizat de document primar cu regim special “Factura fiscală” și a Instrucțiunii privind completarea acestuia.

Propunere: “Excluderea obligației de eliberare a bonului pe hârtie pentru tranzacțiile online”

Considerăm că „hârtia” trebuie exclusă în relațiile care au la bază comerțul electronic prin lansarea unui dialog cu participarea mediului de afaceri, pentru a determina sub ce formă confirmarea de plată în formă electronică ar putea fi asimilată, bonului de casă. Sectorul TIC încurajează și dezvoltarea soluțiilor prin care casele de marcat să poată funcționa online, generate virtual pe echipamente hardware.

⁴https://comert.chisinau.md/public/files/taxe/taxe_locale_2020.pdf?fbclid=IwAR0GnL4VebLSethTECH4jkfmd3brVC8v2QmmlInoaURHWG5hvaJT_Azyf64c

Soluții alternative de plăți

Asociația Națională a Companiilor din Domeniul TIC (în continuare „ATIC”) consideră că pentru dezvoltarea sectorului E-commerce în Republica Moldova, una dintre problemele de bază au fost evidențiate de Comunitatea FinTech și ATIC Fintech Committee ar fi costurile ridicate pentru mediul de afaceri în implementarea modulelor de plăți, imposibilitatea efectuării plăților instante.

În acest sens, Comitetul Fintech ATIC consideră că una dintre opțiunile benefice de dezvoltare a acestui sector rezidă în dezvoltarea sistemelor alternative de plăți. Un sistem alternativ de plăți ar putea fi creat prin reutilizarea infrastructurilor existente: sistemul automatizat de plăți interbancar (SAPI), sistemul informațional a Ministerului Finanțelor și utilizarea Serviciului Guvernamental de Plăți (MPay).

Cunoaștem că a fost elaborat un studiu de fezabilitate, în acest sens, care a demonstrat că este posibilă derularea cu succes a unei astfel de soluții, cu utilizarea infrastructurii existente. Astfel, s-ar reduce considerabil costurile de dezvoltare, dar, în special, costurile de operare a soluțiilor online de plăți. Membrii ATIC au elaborat și un concept în acest sens care poate fi prezentat autorităților relevante, precum Ministerului Finanțelor, Ministerului Economiei și Infrastructuri, Băncii Naționale a Moldovei, precum și Agenției de Guvernare Electronică.

Beneficiile pentru facilitarea dezvoltării mecanismelor alternative de plăți ar încuraja Întreprinderile Mici și Mijlocii să acceseze infrastructura de plăți în condiții mult mai favorabile, ar favoriza plățile fără numerar la nivel național, ar contribui la digitalizarea societății financiare, ar face posibilă plățile instante, ar dinamiza tranzacțiile dintre agenții economici, precum și ar facilita transparența financiară a agenților economici.

Digitalizarea tuturor sectoarelor ale economiei, dezvoltarea comerțului electronic în general și reducerea numerarului în economie, în special, ar contribui direct la dezvoltarea Republicii Moldova și la redresarea efectului crizei economice cauzate de pandemie.

Acestea fiind spuse, recomandăm crearea unui grup de lucru cu participarea autorităților relevante sub egida Guvernului, pentru a antrena Serviciul Guvernamental de Plăți în dezvoltarea plăților online și dezvoltarea comerțului electronic în general. Suntem pregătiți și dispuși să oferim orice detalii suplimentare necesare în acest sens. Utilizarea e-banking și soluțiile Fintech sunt o necesitate și acum a devenit o obligație a sistemele de plăți online să se dezvolte în Republica Moldova.

Semnătura electronică

În era digitală considerăm deosebit de relevantă promovarea semnăturilor electronice și simplificarea obținerii acestora. În acest sens considerăm oportună includerea posibilității de activare a serviciului semnătura mobilă cu identificarea utilizatorilor prin mijloace electronice (poza cu imaginea feței și a documentului de identitate, urmat de apel video) pentru a facilita obținerea semnăturii mobile și respectiv utilizarea acesteia.

Propunem și aprobarea unor prevederi minime pentru a face posibilă recunoașterea clientului la distanță (KYC) și a consimțământului oferit online, astfel se va facilita prestarea serviciilor la distanță fără a fi necesară prezența fizică a persoanelor, practică răspândită pe larg în alte țări. Ne referim aici la toate serviciile pentru prestarea cărora este obligatorie prezența fizică a persoanelor cum ar fi serviciile financiare oferite de bănci, de organizațiile creditare nebancare cât și alte instituții publice. În aceste relații un rol important îl joacă și semnătura electronică, astfel propunem ca valabilitatea acesteia să fie **prelungită până la 5 ani**.

Propunere: Extinderea valabilității semnăturii electronice de la 2 la 5 ani., precum și prelundirea automată în perioadele precum instituirea stării de urgență.

Totodată, pentru a facilita relațiile economice dintre agenții economici locali și din alte țări propunem și recunoașterea semnăturilor electronice eliberate de autorități certificate din UE sau alte țări cu care Republica Moldova poate încheia Acorduri Bilaterale în acest sens.

Propunere: Semnătura electronică să fie oferită cu titlu gratuit pe perioada pandemiei tuturor agenților economici.

Recomandăm și utilizarea semnăturilor electronice simple pentru actele încheiate între salariați și angajatori.

Protecția Datelor cu Caracter Personal

ATIC propune reanalizarea cadrului legislativ existent în domeniul protecției datelor cu caracter personal și excluderea unor impedimente, care vor reduce procedurile birocratice și vor încuraja dezvoltarea comerțului electronic din Republica Moldova.

Propunere: Excluderea obligației de notificare către CNPDCP.

Considerăm notificarea către Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, prevăzută de art. 25 a Legii Nr. 133 din 08-07-2011 privind protecția datelor cu caracter personal, un impediment birocratic, care generează sarcini administrative și financiare. În aceeași ordine de idei, ținem să accentuăm că Directiva 95/46/CE a prevăzut o obligație generală de a notifica prelucrarea datelor cu caracter personal, autorităților de supraveghere. Cu toate că obligația respectivă generează sarcini administrative și financiare, aceasta nu a contribuit la îmbunătățirea protecției datelor cu caracter personal. Prin urmare, astfel de obligații de notificare generală nediferențiată ar trebui să fie abrogate și înlocuite cu proceduri și mecanisme eficiente care să pună accentul, în schimb, pe acele tipuri de operațiuni de prelucrare susceptibile să genereze un risc ridicat pentru drepturile și libertățile persoanelor fizice prin însăși natura lor, prin domeniul lor de aplicare, prin contextul și prin scopurile lor.

O soluție simplă în asigurarea conformității și încurajarea utilizării soluțiilor TIC, ar fi și permisiunea expresă de a permite oferirea consimțământului pentru procesarea datelor cu caracter personal (spre exemplu), și prin alte metode nu doar în forma prevăzută de Legea Nr. 133 din 08-07-2011 privind protecția datelor cu caracter personal, după cum urmează:

“consimțământul subiectului datelor cu caracter personal – orice manifestare de voință liberă, expresă și necondiționată, în formă scrisă sau electronică, conform cerințelor documentului electronic, prin care subiectul datelor cu caracter personal acceptă să fie prelucrate datele care îl privesc;”⁵

Propunere: Consimțământul subiectului datelor cu caracter personal - orice manifestare de voință liberă, expresă și necondiționată, în formă scrisă, electronică sau prin mijloace electronice și acțiuni concludente.

Recomandăm și revizuirea proiectelor de lege cu privire la protecția datelor cu caracter personal, care au fost adoptat în prima lectură de către Parlament pe data de 30.11.2018 cu o multitudine de erori de transpunere a Regulamentului General al protecției Datelor cu Caracter Personal (GDPR). După cum au recunoscut și experții Twinning pentru CNPDCP, proiectele menționate corespund în proporție de doar 70%, de asemenea, acestea au fost elaborate fără a se ține cont de recomandările și expertiza

⁵ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110544&lang=ro

sectorului privat, fără publicarea tabelului de divergențe și argumentele de rigoare. ATIC are o serie de recomandări dezvoltate în baza expertizei și practicilor europene. Accentuăm că aceste proiecte de lege depășesc rigorile europene în mod neargumentat și oferă Centrului atribuții extensive.

Educație

În contextul măsurilor întreprinse de autorități pentru a preveni răspândirea epidemiei virusului COVID-19 în țară și a ordinului Ministerului Educației, Culturii și Cercetării privind prelungirea suspendării procesului educațional în cadrul instituțiilor de învățământ pe întreg teritoriul țării și promovarea inițiativelor de învățământ la distanță, Asociația Națională a Companiilor din Domeniul TIC își exprimă interesul și disponibilitatea de a susține procesul de asigurare și desfășurare a învățământului la distanță prin:

În contextul stabilirii metodologiei de învățământ la distanță, considerăm relevantă utilizarea expertizei tehnice existente a companiilor care dispun de soluții care ar putea facilita procesul de studii la distanță. Soluțiile IT din domeniul învățământul la distanță, ar trebui să includă introducerea obligatorie a agendelor electronice și soluțiilor de studiere online, acceptarea implicării cadrelor didactice și crearea premiselor de colaborare între companiile IT și mediul academic pentru diminuarea efectelor instaurării regimului de urgență în țară care afectează atât cetățenii, cât și mediul de afaceri.

Comunitatea TIC s-a autosesizat și a implementat câteva soluții de agregare a conținuturilor educaționale (video) care ar putea facilita procesul de învățare la distanță – <https://invat.online/>. De asemenea, prin intermediul proiectului Tekwill au fost realizate resurse educaționale în format video, care vin în ajutorul elevilor, părinților și pedagogilor din Republica Moldova.

Asociația Națională a Companiilor din Domeniul TIC reconfirmă angajamentul de a continua și de a dezvolta parteneriatul de durată pe care îl avem stabilit cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și ne exprimăm disponibilitatea de a susține și alte inițiative suplimentare care ar putea facilita și promova educația în condițiile create.

Învățământul la distanță pe toate segmentele

Pe segmentul educație, Membrii Consiliului Directorilor ATIC au evidențiat în mai multe rânduri necesitatea adaptării întregului sistem de educație în caz de necesitate online. Aplicarea soluțiilor IT (în special, locale) pentru învățământul la distanță, introducerea obligatorie a agendelor electronice și soluțiilor de studiere online, acceptarea implicării cadrelor didactice și crearea premiselor de colaborare între companiile IT și mediul academic pentru diminuarea efectelor instaurării regimului de urgență în țară care afectează atât cetățenii, cât și mediul de afaceri.

Reconversia profesională ar trebui să rămână o prioritate pentru Republica Moldova, unde la nivel global experții estimează că 60% din profesiile existente vor dispărea, datorită evoluției rapide a tehnologiilor. Inițierea cetățenilor de toate vârstele în tehnologii, devine o necesitate tot mai stringentă mai ales post pandemiei.

Măsurile post COVID-19 necesare sectorului TIC

ATIC consideră, de asemenea, că în condiții de criză stabilitatea reprezintă unul din pilonii de bază în redresarea economică. În opinia sectorului, o consecință majoră a pandemiei ar putea fi emigrarea personalului înalt calificat, ca urmare a pandemiei. De aceea, considerăm necesară menținerea regimului stabilit de alin. 21, art. 24 din Legea nr.1164 din 24.04.1997 pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului Fiscal, pe o perioadă adițională de cel puțin 3 ani, necesară pentru restabilirea post-pandemie. Reiterăm că unicul activ al industriei IT este factorul uman, care poate fi ușor strămutat, în special, ca urmare a instabilității economice globale.

Totodată, considerăm a fi deosebit de împovărătoare orice taxe adiționale. Astfel, solicităm anularea taxei de portabilitate sau stabilirea unui mecanism care să prevină transpunerea acestei taxe de către administratorul procesului de portabilitate, în plățile achitate acestuia de furnizorii de servicii de comunicații electronice (implicit pe utilizatori). Taxa de portabilitate în mărime de 50% din plățile pentru operarea, administrarea și întreținerea bazei de date centralizate (BDC) pentru implementarea și realizarea portabilității numerelor percepute de administratorul BDC de la furnizorii de comunicații electronice a fost introdusă prin *Proiectul de lege privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte normative*.

Introducerea unei taxe noi de portabilitate, cel mai probabil, va determina creșterea proporțională a plății (cu până la 3 milioane euro) pentru operarea, administrarea și întreținerea BDC, percepute de administratorul BDC de la furnizori, deoarece reglementările în vigoare permit acestuia să ceară majorarea acestei plăți, ca urmare a modificării taxelor obligatorii stabilite de către Republica Moldova. Astfel, introducerea acestei taxe va cădea tot pe „umerii” furnizorilor de comunicații electronice și, implicit, a populației.

De remarcat că, în prezent, costurile care stau la baza calculului acestei plăți sunt compuse aproape în exclusivitate din redevența achitată de administratorul BDC fondatorului său pentru pretinsul drept de utilizare a programului specializat/sistemului BDC (licența). Aceste costuri au fost incluse în calculul plății respective în mod nejustificat, deoarece, conform reglementărilor în vigoare, în baza cărora s-a desfășurat concursul pentru selectarea administratorului, BDC (care include programul software) este proprietatea ANRCETI. Mai mult ca atât, valoarea acestei redevențe este „umflată” artificial. În comparație, același fondator percepe în Maroc o redevență similară de 10 ori mai mică. Revizuirea tarifului pentru serviciile de operare, administrare și întreținere a BDC, prin excluderea plății de redevență achitate fondatorului administratorului BDC, ar permite nu doar evitarea majorării poverii financiare pe „umerii” furnizorilor de comunicații electronice și ai populației, dar și reducerea sumei totale a acestei plăți de la 3,04 milioane euro până la 155 de mii de euro anual.